

JOURNAL OF RESEARCH
IN EDUCATION AND SOCIETY
EĞİTİM VE TOPLUM
ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
ISSN: 2458 - 9624 (Online)

Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi/JRES, 7(2), 639-660, 2020

EDWIN E. GORDON'UN 0-6 YAŞ MÜZİK ÖĞRENİMİ YAKLAŞIMINA İLİŞKİN UZMAN GÖRÜŞLERİ

EXPERT OPINIONS ON EDWIN E. GORDON'S APPROACH ABOUT 0- 6 AGE GROUP'S MUSIC LEARNING

Senim ÇENBERCİ¹ ve Enver TUFAN²

¹ Gazi Üniversitesi, Müzik Eğitimi Bölümü, Ankara, Türkiye. e-posta: scenberci@hotmail.com

² Gazi Üniversitesi, Müzik Eğitimi Bölümü, Ankara, Türkiye. e-posta: etufan@gazi.edu.tr

Gönderim Tarihi: 09.10.2020

Düzeltilme Tarihi: 02.11.2020

Kabul Tarihi: 26.11.2020

Öz

İnsan-müzik ilişkisi anne karnında başlamaktadır. Doğum sonrasında ise çevre yoluyla bu ilişki gelişmekte ve zenginleşmektedir. İnsan yaşamında öğrenmenin en yüksek olduğu ilk yıllar, gelecekteki öğrenmelere alt yapı oluşturmaktadır. Bu düşünceyle yola çıkan müzik eğitimcileri, erken yaşlardan itibaren başlayan çeşitli özel müzik eğitimi yaklaşımları geliştirmişlerdir. Amerikalı müzik eğitimcisi ve araştırmacı Edwin. E. Gordon'un geliştirdiği "Müziğe Eğitim Teorisi" de dünya çapında en bilinen ve kullanılan beş büyük müzik eğitimi yaklaşımı arasında gösterilmektedir. Doğum ile birlikte başlıyor olmasıyla diğer yaklaşımlardan ayrılan Müziğe Eğitim Teorisi, öğrenmenin en yüksek olduğu bebeklik döneminde ana dilin öğrenildiği yolla müziğin de öğrenilebileceği temeli üzerine kurulmuştur.

Bu araştırma, yöntemi bakımından niteldir. Araştırmanın türü ise temel nitel araştırma olarak belirlenmiştir. Araştırmanın amacı, Müziğe Eğitim Teorisi'nin 0-6 yaş grubunu kapsayan erken müzik öğrenimi yaklaşımına ilişkin uzman görüşlerini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda araştırmacılar tarafından hazırlanan "yarı yapılandırılmış görüşme formu" İtalya ve İsviçre'deki Müziğe Eğitim Teorisi öğretmenlerine uygulanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Farklı uzmanların görüşleri doğrultusunda Müziğe Eğitim Teorisi 0-6 yaş grubu derslerinin çocukların müzikal gelişimlerine katkısı, derslerin müzikal katkıları haricinde çocuklar üzerindeki etkileri, grup ile ders yapmanın faydaları ve ders esnasında farklı yaş grupları ile karşılaşılan sorunlar ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Müzik Eğitimi, Müziğe Eğitim Teorisi, Edwin E. Gordon, Müzik Eğitimi Yaklaşımları, Özel Öğretim Yöntemleri.

*Doktora tezinden elde edilmiş bu makale, 15-17 Kasım 2019'da Paris-Fransa'da düzenlenen *International European Conference on Interdisciplinary Scientific Researches*'de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

*Bu makalenin elde edildiği doktora tezi, Bilimsel Araştırma Projesi kapsamında Gazi Üniversitesi tarafından desteklenmektedir (Proje Kodu: 04/2020-01).

Atf için Künye Bilgisi: Çenberci, S. & Tufan, E. (2020). Edwin E. Gordon'un 0-6 yaş müzik öğrenimi yaklaşımına ilişkin uzman görüşleri. *JRES*, 7(2), 639-660.

Abstract

The human-music relationship begins before birth. After birth, this relationship develops and gets richer through the environment. The earliest years of learning in human life constitute the basis for future learning. Based on this opinion, music educators have developed a variety of approaches about special music education that starts from an early age. Music Learning Theory, developed by an American music educator and researcher Edwin E. Gordon, is among the five best known and used music education approaches worldwide. Music Learning Theory differs from other music education approaches because of its starting with birth and is founded on the basis that music can be learned in the way that the mother tongue is acquired during infancy.

The type of research is basic qualitative research. The aim of this research is to present the views of the experts about Music Learning Theory's approach about early music learning of the 0-6 age group. For this purpose, a 'semi-structured interview form', which was prepared by the researchers, was applied to the Music Learning Theory instructors in Italy and Switzerland. The data obtained were analyzed by content analysis. The opinions of different experts are that the Music Learning Theory 0-6 age group lessons contribute to the musical development of children, and that there are the effects of the lessons on the children along with the musical benefits, the benefits of doing group lessons and the problems encountered with different ages during the lesson.

Keywords: Music Education, Music Learning Theory, Edwin E. Gordon, Music Education Approaches, Special Teaching Methods.

1. Giriş

Erken müzik eğitiminin amacı, çocukların müzikal gelişimlerine katkı sağlamak üzere müzikal bir çevre oluşturmak ve uygun öğretim yöntemleri ile müziği, yaşamlarının bir parçası hâline getirmektir. Gordon (2013)'a göre herkes belli bir düzeye kadar müziği öğrenebilmektedir. Müziği öğrenme potansiyeli, yaklaşık olarak dokuz yaşına kadar artış göstermektedir. Dokuz yaşından sonra ise potansiyel üzerinde çok büyük bir artış olmamakta ancak çevre yoluyla bazı kazanımlar elde edilebilmektedir (s. 11-12). Bu görüşlerden yola çıkarak erken müzik eğitiminin, çocukların müziği öğrenme potansiyellerinin gelişimine olanak sağladığı ve gelecek müzik eğitimine zemin oluşturduğu söylenebilir.

Erken müzik eğitimini esas alarak geliştirilmiş yaklaşımlar ve özel öğretim yöntemleri, müzik eğitimcilerine bu alanda çeşitlilik sunmaktadır. Alman besteci ve eğitimci Carl Orff (1895-1982)'un yaklaşımı, müzik eğitiminde ritim ögesinden ve vurmali çalgılardan yararlanmaya dayalıdır. Orff çalgıları adını verdiği bu araçlar, küçük yaşlardaki çocukların kullanımına uygun olarak tasarlanmıştır; çocuğa çalma-söyleme, müziği algılama ve ritmik hareketlerde bulunma gibi kolaylıklar sağlamaktadır (Erdemli, 1995). Macar besteci ve eğitimci Zoltan Kodaly (1881-1967)'ın yaklaşımı müzik okur-yazarlığını kolaylaştıran yöntemlere, halk müziğine ve şarkı söylemeye dayalıdır. Jacques Dalcroze (1865-1950)'un yaklaşımının temelini hareket oluşturmaktadır. Dalcroze'a göre, hareket ve müzik eğitimi ayrılmaz bir

bütündür. Müzikal algı eğitimi, hareket destekli olmaz ise çocuk tarafından tam anlamıyla kavranamaz ve sevilemez. Etkili bir eğitim için, müziğin en önemli öğelerinden biri olan ritmik hareketlerin müzikal algı çalışmaları ile birleştirilmesi gerekmektedir (Gerhardstein, 2001). Japon eğitimci Schinichi Suzuki (1898-1998) ise, küçük yaşta çalgı eğitimine yönelik bir yetenek programı oluşturmuştur (Öztürk, 1996). Gordon'un "Müziğe Eğitim Teorisi" de Orff, Kodaly, Dalcroze ve Suzuki ile birlikte, dünyanın en önemli 5 müzik eğitimi yaklaşımı arasında gösterilmektedir (Gerhardstein, 2001). Bu teorinin temelini, Gordon'un kariyeri boyunca ilgi duyduğu ve üzerinde en çok çalıştığı konu olan erken müzik öğrenimi oluşturmaktadır. Gordon, dünya çapındaki müzik eğitimi araştırmalarına ve çalışmalarına olan katkısıyla son elli yılın en etkili müzik eğitimi araştırmacılarından biri olarak nitelendirilmektedir (Gerhardstein, 2001).

Müziğe Eğitim Teorisi "Müziği nasıl öğreniriz?" sorusuna açıklık getirmek üzere geliştirilmiş bir teoridir. Bu sebeple bir "müzik öğretimi" yaklaşımı değil, "müzik öğrenimi" yaklaşımı olma niteliği taşımaktadır. Müzik öğretim yaklaşımlarının büyük çoğunluğu müzikal becerileri ve bilgiyi geliştirmek üzere teknikler ve materyaller sunmaktadır. Müziğe Eğitim Teorisi ise öğrenme sürecine ve öğrencinin zihinsel gelişimine odaklanmaktadır. Gordon öğrenme ve öğretme arasındaki farkı "Öğretme, tüm öğrencilerin öğretmeni anlaması ile ilgiliyken; öğrenme, öğretmenin her bir öğrencinin ihtiyaçlarını anlaması ile ilgilidir." sözleri ile ifade etmektedir (2007, s. 28).

Çok geniş bir öğrenme sürecini kapsayan Müziğe Eğitim Teorisi, 0-6 yaşa yönelik enformel rehberlik ve 6 yaş sonrasına yönelik formel eğitim olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Enformel rehberlik; dinleme, şarkı söyleme, düşünme, odiasyon ve doğaçlama basamaklarından oluşmaktadır. Formel eğitim ise, müziği okuma ve yazma basamaklarından oluşmaktadır. Enformel rehberlik bir "öğrenim" modeli sunarken, formel eğitim bir "öğretim" modeli sunmaktadır. Enformel basamakta öğretmen, çocuğun müziği algılama sürecinde ona yol gösteren rehber görevini üstlenmektedir (Gordon, 2013). Music Learning Theory olarak literatürde yer alan bu yaklaşım, dilimize Müziğe Eğitim Teorisi olarak çevrilmiştir. Bu çalışmada Müziğe Eğitim Teorisi, "M.E.T." olarak kısaltılarak kullanılmıştır.

Şekil 1.M.E.T. Öğrenme Basamakları Diyagramı

Şekil 1’de yer alan M.E.T. öğrenme basamakları diyagramının en geniş kısmında dinleme yer almaktadır. Gordon’a göre kapsamlı dinleme çalışmaları, sonraki öğrenmelerin temelini oluşturmakta ve hayati önem taşımaktadır. Şarkı söylemek, düşünmek, müziği doğaçlamak, okumak ve yazmak için eğitim sürecinde çok geniş ve çeşitli dinleme çalışmalarına yer verilmesi gerekmektedir.

Müziğe Eğitim Teorisi, dilin öğrenildiği yolla müziğin de öğrenilebileceği temeli üzerine oluşturulmuştur. Dil öğrenme basamakları dinleme, konuşma, düşünme, okuma ve yazma şeklinde sıralanmaktadır (Bolton, 2016); müziği öğrenme basamakları da Şekil 1’de görüldüğü gibi benzer şekilde sıralanmaktadır. Bebek doğduğu andan itibaren uzun bir dinleme sürecine girmektedir. Ebeveynler, dokuzuncu aydan itibaren duydukları sesleri telaffuz edebilmeye başlayan bebeklere kelimeleri tek tek söyleyerek enformel rehberlik yapmaktadır. Bunun sonucunda bebekler yavaş yavaş kelimeleri taklit etmekte, zaman içinde de kelimelerle iletişim kurmaya ve kendi cümlelerini oluşturmaya başlamaktadır. Okuma ve yazma ise ilkokul çağında öğrenilmektedir. Müzik öğrenmede de önce uzun bir dinleme ve çevreden duyduğu sesleri biriktirme süreci bulunmaktadır. Daha sonra müzikal geveleme, anlamlı müzik parçaları söyleme, müzikal cümleler kurma ve odiasyon evreleri sırasıyla gelmektedir. Çocukların okula başlamadan önce dinleme ve konuşma becerileri geliştiği gibi; müzikal dinleme, şarkı ve ritim söyleme becerileri de gelişebilmektedir. Çocuk müzikal bir kelime haznesine ve iyi bir müzikal algıya sahip değilse müziği okumak, yazmak, doğaçlamak ve performans sergilemek konularında zorluklara sahip olacaktır (Gordon, 2013).

Gordon konuşma ve şarkı söyleme becerilerinin gelişimi arasındaki paralelliği *All About Audiation and Music Aptitudes* başlıklı makalesinde şu sözleri ile ifade etmiştir:

“...Çocuklara şarkı söylerken seslerini nasıl kullanacaklarını öğretmek için harcadığımız zamanı düşünün. Çocukların konuşma seslerini nasıl kullanacaklarının öğretilmesi gerekiyor mu hiç? Çocukların, konuşma dersi verilmeden nasıl konuşacaklarını öğrenmelerinin nedeni, çevrelerinde çok fazla konuşma duymaları ve böylece konuşma sesini modelleyebilmeleridir. Çocuklar gelişim yıllarında konuşma sesinin yanında şarkı söylemeyi de çevrelerinde işitmez ise, şarkı söyleme tonu ve konuşma sesleri aynı olacaktır ve yaşları büyüdükçe iki sesi ayırmak gittikçe zorlaşacaktır (1999, s. 43)”

Çocuklar müzik ve dil becerilerini yaşamlarının ilk 2 yılında hızlı bir şekilde elde edebilmektedir. Bu dönemde müzik ve dil becerilerini geliştirmeye yönelik kaçırılmış fırsatlar, okul çağında çocuğun bu becerileri geliştirmesi hususunda engeller yaratabilmektedir (McNair, 2010). Enformel rehberlik bebeklik çağından okul çağına dek sunduğu müzikal çevre ile çocukların ana dillerinin yanı sıra müzik dilini de özümsemelerini sağlamakta ve okul çağında, müzikal becerilerin kolaylıkla geliştirilebilmesine olanak sağlayan alt yapıyı oluşturmaktadır.

Müziğe Eğitime Teorisinin temelini oluşturan en önemli kavram, literatüre Gordon tarafından kazandırılmış “odiasyon” kavramıdır. Odiasyon müziği zihinde duyma, anlamlandırma, özümseme ve tümüyle kavrama sürecidir. Bir araya gelen sesler kendi başına müziği oluşturmamaktadır. Sesler odiasyon aracılığı ile anlamlandırıldıktan sonra müziğe dönüşmektedir. Odiasyon kullanma potansiyeli doğuştan gelmektedir, sonradan öğrenilmesi mümkün değildir; ancak yeterli bilgi ve deneyimlerle çocuklar nasıl odiasyon kullanabileceklerini öğrenebilmektedir. Çocukların aldıkları eğitimin niteliği ise odiasyon potansiyellerini en üst düzeyde kullanabilmelerinde etkili olmaktadır (Gordon, 2007). Gordon'un odiasyon becerilerinin geliştirilmesine yönelik yaklaşımı, işitsel öğeleri ayırt etme becerilerine göre kolay, orta ve zor olarak sınıflandırılmış ve deneysel araştırmalardan türetilmiş tonal ve ritmik motiflerin (pattern) kullanılmasını içermektedir (Bradford, 1995). Müzisyenler ses rengi, gürlük, stil gibi müziğin tüm boyutlarını odiasyon aracılığı ile duyabilecek olsalar da M.E.T. öncelikli olarak müziğin tonal ve ritmik boyutları üzerine odaklanmaktadır. Tonal ve ritmik odiasyonun gelişimi ise, müziği tüm boyutları ile kavramaya temel oluşturmaktadır. Gordon tarafından literatüre kazandırılan bu terimin orijinali “audiation”dır. Bu çalışmada orijinaline bağlı kalmak suretiyle “audiation” terimi, odiasyon olarak dilimize çevrilmiştir.

Müziğe Eğitime Teorisi’ni diğer yaklaşımlardan ayıran en önemli özelliği, odiasyon temelli olmasıdır. Bu yaklaşımda yer alan tüm öğrenme etkinlikleri odiasyon kullanma ve geliştirme üzerine şekillendirilmiştir. Odiasyon kendi içinde ardışık olmayan sekiz türden ve ardışık altı evreden oluşmaktadır. Bu tür ve evreler 6 yaş üzeri müzik eğitimini temel almaktadır. Bu araştırmanın konusu olan 0-6 yaş erken müzik öğrenimi yaklaşımı ise “hazırlık odiasyonu”

olarak tanımlanmaktadır. Hazırlık odiasyonu kendi içinde ardışık 3 dönem ve 7 evreden oluşmaktadır. Hazırlık odiasyonu dönem ve evreleri Tablo 1’de açıklanmıştır.

Gordon, erken müzik öğrenimini temel alan enformel rehberliği, hazırlık odiasyonu olarak da tanımlamaktadır. Hazırlık odiasyonu kültürleşme, taklit ve özümseme olmak üzere üç döneme ayrılmaktadır. Kültürleşme kendi içinde üç evre, taklit ve özümseme ise, kendi içinde iki evreden oluşmaktadır. Gordon’un erken müzik öğrenimi yaklaşımının amacı; erken yaştaki bebeklerin/çocukların, hazırlık odiasyonunun dönem ve evreleri arasında belirli bir süre veya hızda ilerlemesi beklenmeksizin müzik potansiyellerini geliştirmeyi ve kullanmayı öğrenmesidir (Gordon, 2013).

Hazırlık odiasyonunda rehber, tonal ve ritmik şarkılar üzerinden çocuk ile müzikal bir diyalog kurmaya çalışmaktadır. Çocukların müziğe verdikleri tepki ve diyalog esnasında alınan cevaplar doğrultusunda, çocukların bulunduğu evre tespit edilmektedir. Bu evreler aşağıdaki tabloda sıralanmıştır. Hazırlık odiasyonunda, sözsüz, tonal ve ritmik şarkılar kullanılmaktadır. Tonal, modal ve çok çeşitli ölçülerde yazılmış müzikler, çocuklarda zengin bir müzik kültürü oluşturulmasına olanak sağlamaktadır. Bu aşamada sözsüz müziklerin tercih edilme sebebi, eş zamanlı olarak ana dilini öğrenmekte olan çocuğun, sözler yerine müziğe odaklanmasını sağlamaktır (Gerhardstein, 2001). 0-6 yaş arasında enstrümana yönelik bir eğitim programı uygulanmamaktadır. Bu dönemde kullanılan enstrüman sestir. Müzik eğitimcisi Lois Choksy’ye göre çocuğun müziği içselleştirebilmesi için müzik eğitimine kendi doğal enstrümanı olan sesiyle başlaması gerekmektedir. Sesini kullanmak öğrenciye güzel bir ton üretmek için gerekli olan nefes akışını keşfetmesini ve aralıklar arasındaki mesafeyi hissetmesini sağlamaktadır (Garner, 2009). Gordon ise enstrümana başlamak için en doğru zamanın çocuk doğru tonda şarkı söyleyebildiğinde, istikrarlı bir tempoda performans sergileyebildiğinde ve ölçü duygusu geliştiğinde olduğunu savunmaktadır (Manins, 1994).

Tablo 1

Hazırlık Odiasyonunun Türleri ve Evreleri

DÖNEM	EVRE
KÜLTÜRLEŞME (Doğumdan, 2-4 yaşa kadar)	1.Sesleri Biriktirme: Çevredeki müziği dinler ve sesleri biriktirir.
	2.Rastgele Tepki: Müziğe hareket ve anlamsız sesler ile tepki verir.
	3.Kasıtlı Tepki: Duyduğu müziğe uygun şekilde hareket ve sesler ile tepki vermeye çalışır.
TAKLİT (2-4 yaştan, 3-5 yaşa kadar)	1.Egodan Sıyrıma: Hareket ve ses ile verdiği tepkilerin, müzik ile uyuşmadığını fark eder.
	2.Şifreleri Çözme: Bazı sesleri kasıtlı olarak taklit eder. Müzikal diyalog esnasında doğru yanıtlar vermeye başlar.
ÖZÜMSEME (3-5 yaştan, 4-6 yaşa kadar)	1.İç Gözlem: Melodik ve Ritmik şarkıları söylerken nefes ve hareketin eksikliğini fark eder.
	2.Koordinasyon: Melodik ve Ritmik şarkıları hareket ve nefes ile koordine edebilir.

Not: Gordon, E. (2013). Music learning theory for newborn and young children. Chicago: GIA. Kaynağından alınmıştır.

Çocukların dil becerilerini geliştirmeleri için sözel diyalog kurmaya ihtiyacı olduğu gibi, müzikal becerilerini geliştirmeleri için müzikal bir diyalog kurmaya ihtiyaçları bulunmaktadır. Bu ancak çocuğa doğal hecelerle (pam, pa, bam, ba v.b.) tonal ve ritmik motiflerin (pattern) söylenmesi ve çocukların vokal yanıtlar vermeye teşvik edilmesi ile mümkün olabilmektedir. Hazırlık odiasyonunda rehber, tonal ve ritmik şarkılar üzerinden çocuk ile müzikal bir diyalog kurmaya çalışmaktadır. Çocukların müziğe verdikleri tepki ve diyalog esnasında alınan cevaplar doğrultusunda, çocukların bulunduğu evre tespit edilmektedir. Çocukların gelişimi ve hazırlık odiasyonun evrelerinde ilerleme hızları birbirleri arasında farklılık göstermektedir. Bu, rehberin çocukları gözlemlerken dikkat etmesi gerek en önemli husustur ve çocuklardan gelen herhangi bir tepki veya yanıt “doğru” olarak kabul edilmelidir. Kimi çocuklar aktif bir şekilde müziğe katılırken, kimi sadece oturup dinlemeyi veya izlemeyi tercih edebilmektedir (Runfola-Taggart, 2005). Gordon’un erken müzik öğrenimi felsefesinde tüm bu davranışlar geçerlidir, değerlidir ve müzik öğreniminin gerçekleşmekte olduğunu yansıtmaktadır.

Hazırlık odiasyonunda çocukların evreler arası geçişi kronolojik yaşlarına göre değil, müziksel gelişimlerine göre gerçekleşmektedir. Yine de ideal olarak kültürleşme döneminden geçiş dört yaştan, taklit döneminden geçiş beş yaştan ve özümseme döneminden geçiş altı yaştan geç olmamalıdır (Gordon, 2013).

Müzik eğitimcilerinin karşılaştıkları problemlerden birisi, tüm çocukların duydukları müziğe aynı yolla tepki vermemesidir. Algısı yüksek olan çocuklar iyi bir odiasyon kullanma becerisine sahipken diğer çocuklar duydukları parçaya müzikal bir anlam

veremeyebilmektedir. Ne yazık ki bu çocukların çoğu erken müzik öğreniminden yararlanamadan özel enstrüman dersleri almakta veya ilkokulda formel müzik eğitimine başlamaktadır (Garner, 2009), bu durum çocukların önünde büyük engeller yaratabilmektedir. Telafi edici nitelikte bir rehberlikle, bu çocukların müzikal alt yapılarını geliştirmek ve odiasyonlarını güçlendirmek mümkündür.

Gordon'un Müziğe Eğitim Teorisi ülkemizde henüz tanınmaya başlanmıştır. Bu alandaki formasyon eğitimlerinin artırılmasının ve nitelikli eğitimcilerin yetiştirilmesinin ülkemiz müzik eğitimi alanına büyük katkılar sağlayacağı öngörülmektedir. Bilhassa 0-6 yaş müzik öğrenimi yaklaşımının, ülkemizdeki müzik eğitimi uygulamalarında karşılaşılan zorlukları telafi edici nitelikte yarar sağlayacağı; ayrıca müziği hayatının bir parçası haline getirmiş, özümsemiş, iyi bir müzik algısına ve kültürüne sahip nesiller yetiştirilmesine olanak sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırmanın amacı Müziğe Eğitim Teorisi'nin 0-6 yaş grubunu kapsayan erken müzik öğrenimi yaklaşımını tanıtmak ve alanında uzman, bu yaklaşımın yaygın olarak kullanıldığı ülkelerde görev yapan eğitimcilerin 0-6 yaş enformel rehberliğe ilişkin görüşlerini ve deneyimlerini sunmaktır. Bu doğrultuda araştırmanın problem cümlesi "Edwin E. Gordon'un 0-6 Yaş Müzik Öğrenimi Yaklaşımına İlişkin Uzman Görüşleri nasıldır?" biçiminde oluşturulmuştur.

1.1. Amaç

Araştırmanın amacı Müziğe Eğitim Teorisi'nin 0-6 yaş grubunu kapsayan erken müzik öğrenimi yaklaşımını genel hatlarıyla tanıtmak ve bu yaklaşıma ilişkin uzman görüşlerini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aramıştır;

1. Müziğe Eğitim Teorisi'nin 0-6 yaş grubu çocukların müzikal gelişimlerine katkıları nasıldır?
2. Müziğe Eğitim Teorisi'nin müzikal kazanımları haricinde çocuklara olan katkıları nasıldır?
3. Müziğe Eğitim Teorisi doğrultusunda uygulanan derslerde grup ile çalışmanın faydaları nelerdir?
4. Farklı yaş grupları ile ders esnasında karşılaşılan zorluklar nelerdir?

1.2. Önem

Erken müzik öğrenimi, okul çağında başlayan formel müzik eğitimi için önemli bir temel oluşturmaktadır. Bu alanla ilgili olarak geliştirilen yaklaşımlar eğitimcilere yol göstermekte ve çeşitlilik sunmaktadır. Bunlar arasında Müziğe Eğitim Teorisi, doğumdan (0 yaştan)

itibaren başlayan tek yaklaşımdır. Dünyanın beş önemli müzik eğitimi yaklaşımı arasında gösterilen Müziğe Eğitme Teorisi ülkemizde yeni tanınmaya başlamıştır. Bu alanda yetiştirilmiş öğretmenler ülkemizde çok sınırlı sayıda bulunmaktadır ve eğitim uygulamaları henüz yaygınlaşmamıştır. Literatür taraması yapıldığında bu alanla ilgili yazılı Türkçe kaynakların çok az sayıda olduğu dikkat çekmektedir. Bu yaklaşımı ülkemizde tanıtmaya amacıyla, bu araştırma önem taşımaktadır.

1.3. Sınırlılıklar

- Bu araştırma Müziğe Eğitme Teorisi'nin 0-6 yaş grubunu kapsayan Enformel Rehberlik basamağı ile sınırlıdır.
- Bu araştırmanın çalışma grubu, araştırmacıların ulaşabildiği İtalya'nın Milano, Floransa ve Roma şehirlerinde ve İsviçre'nin Zürih şehrinde eğitim vermekte olan Müziğe Eğitme Teorisi alanında uzman 0-6 yaş grubu öğretmenleri ile sınırlıdır.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, yöntemi bakımından niteldir. Nitel araştırmalar algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül olarak ortaya konulmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği; gözlem, görüşme, doküman analizi ve benzeri nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı araştırmalardır (Yazıcıoğlu-Erdoğan, 2014). Nitel araştırmanın türü ise, temel nitel araştırma olarak belirlenmiştir. Temel nitel araştırmalarda amaç insanların hayatlarını ve deneyimlerini nasıl kavradığını anlamaktır. Merriam'a göre temel nitel araştırma yapan araştırmacılar insanların yaşamlarını nasıl yorumladığıyla, dünyalarını nasıl inşa ettikleriyle ve deneyimlerine ne anlam kattıklarıyla ilgilenmektedir (Turan, 2018).

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, araştırmacıların ulaşabildiği İtalya'nın Milano, Floransa ve Roma şehirlerinde ve İsviçre'nin Zürih şehrinde eğitim vermekte olan alanında uzman Müziğe Eğitme Teorisi 0-6 yaş grubu öğretmenleri oluşturmaktadır.

Görüşmeciler Müziğe Eğitme Teorisi'nin 0-6 yaş grubunu temel alan enformel rehberlik doğrultusunda aktif olarak ders vermekte olan öğretmenler arasından seçilmiştir. Ülkemizde M.E.T. 0-6 yaş grubu alanında öğretmenlere yönelik formasyon eğitimi 2016 yılında tamamlanmış ve ilk öğretmenler yetiştirilmiştir. M.E.T.'nin ülkemizdeki müzik eğitimi

uygulamaları arasında çok yeni yer almaya başlaması sebebiyle, bu araştırma yurt dışındaki deneyimli uzmanlar ile yapılmıştır. Bu doğrultuda belirlenen ve görüşme yapılan yedi eğitmenin/alan uzmanının çalıştığı kurum ve bu alanda çalıştığı süre Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Çalışma Grubu Tablosu

Görüşmeci Kodu	Çalıştığı Kurum	M.E.T. Alanında Çalıştığı Yıl
U1	Audiation İnstitute (İtalya)	17 yıl
U2	Conservatorio di Milano	10 yıl
U3	Audiation İnstitute (İtalya)	5 yıl
U4	Music&Audiation Gordon İnstitut (İsviçre)	8 yıl
U5	Audiation İnstitute (İtalya)	19 yıl
U6	Scuola di Musica di Fiesole Firenze(İtalya)	12 yıl
U7	Audiation İnstitute(İtalya)	18 yıl

2.3. Veri Toplama Araçları

Veriler 20-27 Ocak 2019 tarihleri arasında, İtalya’nın Milano ve Floransa şehirlerinde uzmanlarla yapılan görüşmeler sonucu toplanmıştır. Görüşme, verilerin sözlü iletişim yolu ile toplandığı bir veri toplama tekniğidir. Yüz yüze veya anında ses ve görüntü iletilicileri (telefon, bilgisayar) ile yapılabilmektedir (Karasar, 2019). Görüşmeler özel bilgi toplama ve farklı bakış açılarını öğrenme amacıyla yapılmaktadır. Gözlemlenemeyen davranışları, duyguları ve insanların etraflarındaki dünyayı nasıl ifade ettiklerini öğrenmek için görüşme tekniğine başvurulması gerekmektedir (Turan, 2018).

Görüşme verilerinin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilmiş yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme, tam yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşme tekniğinin arasındadır ve katılımcıların algıladıkları dünyayı kendi düşünceleri ve ifadeleri ile aktarmasına olanak sağlamaktadır. Katılımcının düşüncelerini rahatlıkla aktarabilmesi için görüşme soruları çoğunlukla açık uçlu olarak oluşturulmalıdır (Turan, 2018). Bu araştırmada görüşme formu açık uçlu 4 sorudan oluşturulmuştur. Görüşme formunu oluşturan sorular detaylı olarak yapılan literatür taraması sonucu belirlenmiş; ardından Türkiye’de M.E.T. 0-6 yaş grubu eğitmeni iki uzmanın görüşlerine sunulmuş ve yeniden düzenlenmiştir. Son hâlini alan Türkçe görüşme soruları, İtalyanca ve İngilizce dillerine yeminli iki tercüman tarafından çevrilmiş ve sonrasında çeviriler üzerine dört uzmanın görüşlerine başvurulmuştur. Soruların M.E.T. 0-6 yaş grubu müzik öğrenim yaklaşımını genel hatlarıyla açıklar ve Müziğe Eğitim Teorisi uzmanlarının/eğitmenlerinin deneyimlerini rahatlıkla aktarabilecekleri nitelikte olması göz önünde bulundurulmuştur.

2.4. Verilerin Analizi

Görüşme soruları uzmanların tercihinine göre İtalyanca veya İngilizce olarak yanıtlanmıştır. Veriler çözümlenmeden önce yeminli iki tercüman tarafından dilimize çevrilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi, belirli kurallar çerçevesinde incelenen metnin kodlandırıldığı ve kategorize edilerek özetlendiği sistematik bir tekniktir (Büyüköztürk, 2017). Elde edilen veriler detaylı olarak incelendikten sonra kodlamalar yapılmış, uzmanların ortak görüşlerinden temalar oluşturulmuştur. Uzmanların ortak görüşleri ve öne çıkan ifadeleri yorumlanmıştır. Yorumlar, doğrudan alıntı olarak verilen örnek uzman ifadeleriyle desteklenmiştir.

3. Bulgular ve Yorum

Çözümlenen görüşme soruları sonucunda elde edilen bulgular, aşağıda sırası ile verilmiş ve yorumlanmıştır.

3.1. Müziğe Eğitime Teorisi'nin 0-6 Yaş Grubu Çocukların Müzikal Gelişimlerine Katkılarına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 3

Müziğe Eğitime Teorisi'nin 0-6 Yaş Grubu Çocukların Müzikal Gelişimlerine Katkılarına İlişkin Uzman Görüşleri

ORTAK İFADELER	UZMANLAR
Çocukların müziği sevmesini sağlar ve müziğe karşı meraklarını uyandırır.	U1, U4, U6
Müzikal kelime haznesinin oluşumuna ve gelişimine katkı sağlar.	U2, U6, U7
Odiasyon gelişimine katkı sağlar.	U2, U7
Entonasyon ve ritim duygusunun gelişimine katkı sağlar.	U2, U4, U6, U7
Müzikalitenin gelişimine katkı sağlar.	U3, U6
Çocuğun kendisini müzikal olarak ifade etme becerisini geliştirmesine katkı sağlar.	U4, U7
6 Yaş sonrası formel eğitime temel oluşturur.	U4, U6
Çocuk ve eğitmen arasındaki ilişkiye dayalı öğrenim ortamı oluşturur.	U1, U4, U6, U7
Çocukların gelişim sürecine odaklanır.	U4, U5
Çocuklara müzikteki benzerlik ve farklılıkları ayırt etme becerisini kazandırır.	U4, U7

Tablo 3'te görüldüğü gibi uzmanlar, M.E.T.'nin 0-6 yaş grubu çocukların müzikal gelişimine olan çeşitli katkılarını ortaya koymuşlardır. Ortak görüşler sonucunda M.E.T. doğrultusunda uygulanan 0-6 yaş grubu müzik öğrenimi yaklaşımının çocukların müziği sevmesine araç olduğu ve müziğe karşı merak duygularını uyandırdığı; çocukların müzikal kelime

haznesinin, odiasyonunun, entonasyon ve ritm duygusunun, müzikalitesinin, kendisini müzikal olarak ifade etme becerisinin, müzikteki benzerlik ve farklılıkları ayırt etme becerisinin gelişimine katkı sağladığı ortaya konmuştur. Bunların yanı sıra 0-6 yaş grubunda çocuk ve öğretmen arasındaki ilişkiye dayalı bir öğrenim ortamı oluşturulduğu ve çocukların gelişim sürecine odaklanıldığı ifade edilmiştir.

U5 0-6 yaş döneminde çocukların müzikal cevaplar vermelerine yönelik beklenti ortamı yaratmadığını ve öğrenimin, gelişim sürecine göre çocuk tarafından yapılandığına dikkat çekmiştir. U7 ise çocukların diyalog esnasında verdikleri müzikal tepkilere doğru/yanlış gibi yargılarda bulunulmadığını; bunun yerine aynı/farklı gibi ifadelerle çocukların farklılıkları anlamasının amaçlandığını vurgulamıştır. Uzmanların örnek ifadeleri aşağıda yer almaktadır.

Örnek İfadeler:

“M.E.T., çocukla kurduğumuz ilişki sayesinde, müzik diline bir anlam kazandırıyor. Çocuğun müzik yapma eylemine bütün benliği ile katılması, müzik dilini sevmesini ve ona karşı bir merakının uyanmasını sağlıyor.” (U1)

“M.E.T. doğumdan yetişkinliğe dek müzik öğrenme aşamalarını tümüyle açıklayabildiğini bildiğim tek öğrenme teorisidir. Bu teoriye dayalı çalışmalar, yaklaşık olarak 6 yaşına kadar müzikal koordinasyon becerisini kazandırdığında etkili olmaktadır; yani çocuk doğru tonda ve ritimde müziği seslendirdiğinde, müzikal düşünceyi(odiasyon), nefesi, hareketi ve sesi koordine edebildiğinde ve tanıdık olmayan müziği 0-6 yaş aralığında geliştirdiği tonal ve ritmik motiflerde (pattern) oluşmuş müzikal kelime haznesinden yola çıkarak kolaylıkla öğrenebildiğinde.” (U2)

“Çocuklar, kendilerini ifade etme becerilerini ve müzik dinleme kapasitelerini öğretmenleri ve diğer arkadaşlarıyla birlikte geliştiriyorlar. Farklılıkları ve benzerlikleri ayırt etmeyi öğreniyorlar. Önce sezgisel olarak, daha sonra bilinçli bir şekilde doğru bir entonasyonla şarkının temel sesini söylüyorlar. Şarkı söylerken veya dinlerken, uyumlu ritim tutmayı öğreniyorlar. M.E.T. doğrultusunda yapılan müzik eğitimlerinde, ilişkiye çok önem veriliyor ve çocuğun kişisel gelişimi çok büyük bir itina ve saygıyla takip ediliyor. Çocuk, güvenli bir ortamda kendini “değerli” hissediyor. Müziğe olan sevgisi gittikçe büyüyor ve formel eğitime geçmek için gereken motivasyonu da artırıyor.” (U4)

“...Müziğe Eğitim Teorisi’nde üzerinde çalışılan ve derinleştirilen şey, çocukların “nasıl” öğrendiği ve bu öğrenme sürecini kolaylaştıracak stratejilerin neler olduğudur; çünkü kesin olarak biliyoruz ki 0-6 yaş grubunda öğrenme potansiyeli çok yüksektir. Çocukları öğrenmenin merkezine koyduğumuzda, hemen onların farklı öğrenme zamanlarına saygı duymaya başlarız. Müziğe Eğitim Teorisi buna çok özen gösterir ve 0-6 yaş aralığında çocukların müzikal cevaplar vermesine yönelik beklenti ortamı yaratmaz, her çocuğun gelişim sürecinin farklı olduğunu göz önünde bulundurur. M.E.T. performansa değil, öğrenme süreci üzerine odaklanır.” (U5)

“...Tıpkı sözlü dildeki diyalektik becerilerin geliştirilmesinde olduğu gibi; çocuğa yavaş yavaş müzikal fikirlerini ifade edebilmesi, kendiliğinden üretebilmesi, keşfedebilmesi ve yapısal anlamda müziği kavrayabilmesi amacıyla armonik fonksiyonları ifade eden kalıplardan (pattern) oluşan müzikal bir kelime haznesini özümseme imkânı vermesiyle ‘Enformel Rehberliğin’ önemli bir fırsat sunduğunu düşünüyorum. Fakat en iyisi daha sonra geliyor: Çocuğun okul çağına gelmeden önce, enformel yollarla özümsemediği kelimeleri biçimlendirme süreci. Bu türden bir

yaklaşım çocuğa birçok kolaylık sağlıyor ve stres olmaksızın derin ve doğal bir şekilde müziği öğrenmesine yardımcı oluyor.” (U6)

“...Müziğe Eğitim Teorisi müzik öğrenme sürecinin temelini sadece dinlemekten ibaret olmadığını, aynı zamanda serbest hareketlerle ve müziği çocuğa sunanlarla ilişkiye sokan duygusal bir dinleme deneyimi olduğunu göstermektedir. M.E.T. eğitimcilerin, bir müzikal diyalog içinde gerçekleştirilen seslendirme ve kendiliğinden taklit etme girişimlerinin çocuğun gelişim semptomları olduğunu anlamalarını sağlar ve eğitimcilere, bu süreçleri mümkün olduğunca etkili hâle getirebilmeleri için müzikal bir ilişki kurmaları konusunda yararlı araçlar sağlar. Birçok farklı tonda, modda ve farklı ölçülerde müzikal kelime hazinesi oluşturulması, motifler (pattern) yoluyla bir müzikal bir diyalog kurulması, “doğru” ve “yanlış” kelimelerini kullanmadan farklılıkların vurgulanması, direktif verilmeksizin serbest ve akışkan vücut hareketlerin keşfinin desteklenmesi “Enformel Rehberlik” olarak adlandırılan M.E.T. tabanlı eğitimin temel öğretim araçlarından bazılarıdır.” (U7)

3.2. Müziğe Eğitim Teorisi'nin Müzikal Kazanımları Haricinde Çocuklara Olan Katkılarına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 4

Müziğe Eğitim Teorisi'nin Müzikal Kazanımları Haricindeki Katkılarına İlişkin Uzman Görüşleri

ORTAK İFADELER	UZMANLAR
Evet, vardır.	U1, U2, U3, U4, U5, U6, U7
Hareket becerilerinin gelişimini destekler	U3, U4, U5, U6
Kendini ve başkalarını dinleme becerisinin gelişimine katkı sağlar.	U4, U5
İlişki kurma ve uyum becerilerini güçlendirir.	U5, U6, U7
Yargılama ve değerlendirme olmaksızın bir öğrenme ortamı oluşturur.	U4, U6, U7

Tablo 4'te görüldüğü gibi uzmanlar Müziğe Eğitim Teorisi'nin müzikal kazanımları haricinde çocuklara katkılarını ortaya koymuşlardır. Uzmanların tümü M.E.T. 0-6 yaş grubu enformel rehberliğin çocuklara müzikal kazanımları haricinde çeşitli katkılar sağladığı konusunda hemfikirdir. Ortak görüşler doğrultusunda M.E.T.'nin çocukların hareket becerilerini desteklediği, çocukların kendini ve başkalarını dinleme becerilerine katkı sağladığı, ilişki kurma ve uyum becerilerini güçlendirdiği ortaya konmuştur; ayrıca uzmanlar M.E.T. tabanlı uygulamaların yargılama ve değerlendirme olmaksızın bir öğrenme ortamı oluşturduğunu, bu durumun da M.E.T.'nin müzikal kazanımları haricinde, çocukların yaşamına olan etkilerini arttırdığını vurgulamıştır.

U2, M.E.T.'nin dil gelişimine katkı sağladığını; U3, bireyin kendini ifade etme becerisine ve duygusal becerilerinin gelişimine katkı sağladığını; U6, meta-bilişsel becerilerin gelişimine ve çocukların kişilik gelişimine katkı sağladığını; U5, dersin önemli bir parçası olan hareketin çocuğun kendini keşfetmesine araç olduğunu ve dinlemenin bir çok yönüyle sosyal ve

duygusal becerilerin gelişimine katkı sağladığını; U7, ise çocuğun müzikal deneyimlere dayalı olarak bir anlamlar repertuarı edindiğini ifade etmiştir. Örnek uzman ifadeleri aşağıda yer almaktadır.

Örnek İfadeler:

“Bir müzik öğretmeni ve baba olarak kişisel deneyimimden örnek verecek olursam, hazırlık odiasyonun evrelerini geçen öğrencilerim gibi, kızlarımın da yabancı bir dilin (İngilizce) seslerini taklit etmede özel bir kolaylığı olduğunu gözlemledim. Hem yabancı dili iletişim kurmak için kullandıklarında hem de o dilde şarkı söylediklerinde. Bunun yanı sıra bu yıl bir ailenin 3 yaşındaki oğullarını takip eden nöropsikiyatristin önerisiyle Müziğe Eğitim Teorisi derslerime kayıt yaptırmak için benimle temasa geçmesi beni çok şaşırttı. Doktor, çocuğun M.E.T.'ye dayalı bir kursa katılmasını tavsiye etmiş; çünkü yaptığı çalışmalara göre, dilin gelişimine yardım ettiğini tespit etmiş.” (U2)

“M.E.T. doğrultusundaki eğitim uygulamaları dinleme etkinliğine çok önem vermektedir: yeni veya tanıdık bir müziği dinlemek, kısa ve karmaşık bir müziği dinlemek, çok çeşitli ve sözsüz müzikleri dinlemek. Dinleme öyle bir beceridir ki, müzik alanında geliştirildiği takdirde, çocuğu dinlemenin tüm formlarında eğitir: kendini dinlemek, başkalarını dinlemek, bilmediği şeyleri korkmadan dinlemek. Çok önemli bir diğer husus ise, çocukların kendini keşfetmelerine araç olan harekettir. Çocuk müzik dinlerken hareket etmesi için teşvik edilir, böylece tüm bedeni dinleme etkinliği içine dâhil olur ve bu yolla Hazırlık Odiasyonu becerilerini geliştirmek üzere dinlenen ve öğrenilenlerin içselleştirilmesi sürecini teşvik etmek mümkün olur. Hareketin kendisi boşluğun, zamanın, gücün, başkaları ile olan ilişkinin, koordinasyonun keşfini sağlar. Çocuk hareket aracılığı ile öğrenir ve bilir.” (U5)

“...Çocuklar genellikle bir şey yaparken zorlamaya maruz kalmadıklarında kendilerine saygı duyulduğunu hissederler ve sunulan müzikal deneyimi reddetmektense, istekli bir şekilde kabul ederler. Çocukların kendiliğinden cevap verme ve etkileşim kurma sürelerini dikkate almak, tüm katılımcıların derse kişisel katılımını garanti eder; ilişkisel yönü destekler ve grup oluşumunu yaratmaya yardımcı olur. Dahası, sürekli bir diyalog gerçekleştirerek öğrenme olgusunun kendiliğinden gelişmesine imkân vermek ve her öğrencinin kendine özgü tepki zamanlarını beklemek sihirli bir bileşene odaklanmaktadır: Öğrenme ve yaratma sürecini daha etkin kılan ‘güven’...” (U6)

“...Müzik dinleyerek ve müzik ile oynayarak başkaları ile uyumlu olmak şu an yaygın olarak kanıtlanmış faydalı etkiler yaratmaktadır. M.E.T. tabanlı uygulamalar bu faydaları arttırmaktadır; çünkü çocuğa onu yargılamadan odaklanır, yargılar ve değerlendirmeler olmadan çocuğu müzik ile nasıl oynayabileceğini keşfetmeye yönlendirir.” (U7)

3.3. Müziğe Eğitim Teorisi Doğrultusunda Uygulanan Derslerde Grup ile Çalışmanın Faydalarına İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 5

Grup Çalışmasının Faydalarına İlişkin Uzman Görüşleri.

ORTAK İFADELER	UZMANLAR
Akran eğitiminin mümkün olduğu bir ortam yaratır.	U2, U4
Çocukları iş birliğine teşvik eder.	U5, U6
Başkalarına ve farklılıklara saygı duymaya teşvik eder.	U3, U5
Dinleme olgusunu geliştirir.	U1, U6

Tablo 5’te görüldüğü gibi uzmanlar M.E.T. doğrultusunda uygulanan derslerde grup ile çalışmanın faydalarını ortaya koymuşlardır. Ortak uzman görüşleri doğrultusunda grup derslerinin, çocukların yalnızca yetişkinlerden değil, yaşlılarından da öğrendiği “akran eğitime” olanak sağladığı; çocukları iş birliğine, başkalarına ve farklılıklara saygı duymaya teşvik ettiği ve dinleme olgusunu geliştirdiği ifade edilmiştir.

U6 ve U7 müziğin bir topluluğun ifade aracı olarak doğduğunu belirtmiş ve buradan yola çıkarak müzik eğitimde toplu çalışmaların önemini vurgulamışlardır. U6, grubun 6 yaş sonrası enstrüman derslerini dahi desteklediğini ve grup çalışmalarının ancak motivasyon sağlayan, grubun ihtiyaçlarını dinleyebilen, organize ve koordine edebilen iyi bir rehber ile amacına ulaşabileceğini belirtmiştir. U7, çocukların grup içinde birçok müzikal ve motor beceriyi gözlemlene olanağı bulduğunu; U5, grup derslerinin diyalog kurmaya teşvik ettiğini; U4, grup oyunlarının motivasyona katkısı olduğunu ve U3, grup ile yapılan M.E.T. derslerinin gerçek bir paylaşım ortamı yarattığını vurgulamıştır. Örnek uzman ifadeleri aşağıda yer almaktadır.

Örnek İfadeler:

“Grup etkinliği, her çocuğun sadece yetişkinlerden değil, aynı zamanda yaşlılarından da öğrendiği ‘akran eğitiminin’ mümkün olduğu bir ortam yaratmada avantajlara sahiptir.” (U2)

“Her çocuğun birbirinin özelliklerine saygı göstermeyi öğrenmesi ile birlikte, grubun içinde gerçek bir paylaşım ortamı oluşmaktadır.” (U3)

“Çocuklar grup içinde birbirlerinden çok şey öğrenmekte ve birbirlerine “model” olmaktadır.

Grup içinde oyunun rolü, motivasyonu arttırmak ve eğlenceli bir öğrenim ortamı yaratmak açısından çok büyük önem taşımaktadır.” (U4)

“Grup ile çalışma iş birliği yapmaya ve akranlar arası öğrenmeye teşvik eder: Çocuk sadece eğitmeninden değil, akranlarının yaptıklarından da öğrenir. Bu yolla grup çalışmaları başkalarına saygı duymaya ve diyalog kurmaya teşvik eder; birçok sesin varlığı ve birçok farklı yolla müzik duyma olanağı eğitim sürecini zenginleştirir. Grup aynı zamanda eğitmenin çokluğa daha fazla özen göstermesini ve dolayısıyla bireysel beklentilerini tek bir çocuğun üzerine yüklemekten kaçınmasını sağlar.” (U5)

“...Grup içerisinde çalışmak, herkesin ortak bir hedefe ulaşmak için yeteneklerini oyuna dâhil ettiği ve müzikal performansta kesinlikle gerekli olan diğerini dinleme olgusunu teşvik eden ve destekleyen büyük bir projenin parçası olmayı öğrenmek anlamına gelir...” (U6)

“...Çocuk, grup içerisinde pek çok ses dinler ve pek çok müzikal ve motor becerileri gözlemler. Çocuk grup içerisinde farklılıkları hisseder ve yaşar. Çocuk grup içerisinde, müzik nesnesine atfedilen çok büyük bir anlam repertuarı edinir. Sonunda, çocuk grup içerisinde, dikkatini öğretmenden sürekli bir baskı almadan grubun tüm konularına dağıtır.” (U7)

3.4. Farklı Yaş Grupları ile Ders Esnasında Karşılaşılan Zorluklara İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Tablo 6

Farklı Yaş Grupları ile Ders Esnasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Uzman Görüşleri.

ORTAK İFADELER	UZMANLAR
Her yaş grubunun zorlukları farklılık göstermektedir.	U5, U7
Ebeveynlerden kaynaklı çeşitli zorluklar yaşanmaktadır.	U1, U3, U4, U6
0-3 Yaş grubu derslerinin kolaylıkları daha fazladır.	U5, U7
3-6 Yaş grubu derslerinde daha fazla zorluklarla karşılaşılabilir.	U3, U6, U7
Konuşma dilinin yokluğu zorluk yaratabilmektedir.	U1, U5
Ebeveynlerin harekete ve müziğe katılımlarının önemini anlamamaları zorluk yaratabilmektedir.	U4, U6

Tablo 6’da görüldüğü üzere uzmanlar farklı yaş grupları ile ders esnasında karşılaştıkları zorlukları ortaya koymuştur. Ortak görüşler doğrultusunda her yaş grubunun farklı zorluklar gösterdiği, ebeveynlerden kaynaklı çeşitli zorluklar yaşanabildiği, 0-3 yaş grubu ile ders yapmanın kolaylıkları daha fazla iken, 3-6 yaş grubunda daha fazla zorlukla karşılaşılabilir, konuşma dilinin yokluğunun çeşitli zorluklar yaratabildiği, ebeveynlerin harekete ve müziğe katılımlarının önemini anlamamalarından kaynaklı zorlukların yaşanabildiği ifade edilmiştir.

U4, enformel rehberliğin içeriğinin ve öneminin ebeveynler tarafından kavranamamasının zorluk yaratabildiğini vurgulamış; enformel rehberlikte nota öğretimine dayalı teori bilgileri, enstrüman öğretimi ve sözlü şarkıların yokluğunun ebeveynler tarafından birçok sorulara neden olabildiğini belirtmiştir. U2, enformel rehberliğin 6. evresinden 7. evresine geçişte (özümseme döneminin, iç gözlem evresinden, koordinasyon evresine geçişte) eğitmen olarak karşılaştığı zorluktan bahsetmiştir. M.E.T. 6 yaş üzeri formel eğitimi tamamladıktan sonra 0-6 yaş dönemindeki öğretici seçimlerin nedenini anladığını ve çocukların koordinasyon evresine geçiş zamanının netleştiğini belirtmiştir. U6 çocukların müzikal cevaplar vermediği veya herhangi tepki göstermediği dönemlerde dahi öğrenmenin sürmekte olduğuna, bu aşamada eğitmenin ve ebeveynin sabırlı olması gerektiğine vurgu yapmıştır. Benzer şekilde çocuğun hareketli olduğu ve ilgisiz gibi görüldüğü zamanlarda dahi öğrendiğini, ebeveynlerin çocuklarının hareketini engellemek veya tamamen serbest bırakmak arasındaki dengeyi bulması gerektiğini ifade etmiştir. Örnek uzman görüşleri aşağıda verilmiştir.

Örnek İfadeler:

“En büyük zorluklar; grup dinamikleri, hazırlanmış aktivitelerin ve konuşma dilinin yokluğu. Toplu ders, zaman zaman ebeveyn/çocuk arasında kolay olmayan dinamikleri su yüzüne çıkartabiliyor. Yetişkinler de bazen, birtakım şeyleri görmemeyi tercih edebiliyorlar.” (U1)

“-Ebeveyn/çocuk ilişkisinin idaresi,

-24/36 ay arası gruplarda kuralları oturtma,

-3/5 yaş gruplarının idaresinde, çocukların yaratıcılıklarını kısıtlamadan, ama, aynı zamanda da aşırı karmaşıklığa, düzensizliğe yer vermeden bir orta yol bulma, gibi çeşitli zorluklar yaşanabilmektedir.” (U3)

“Uzun zamandır yaptığım halde, ebeveynlerle yapılan iş bana hâlâ çok zorlu geliyor. Çok sabır ve azim gerektiriyor. “Neden küçük enstrümanlar yok? Neden sözlü şarkılar yok? Neden bir çalgı öğrenmek için bu kadar bekliyoruz?” gibi sorularla sürekli olarak karşılaşıyorum. Enformel rehberliğin önemini ebeveynlerin kavraması zaman zaman çok zorlu olabiliyor. 18/36 aylık çocuklardan oluşan gruplarda, yetişkinleri (ebeveynleri) çok iyi hazırlamak gerekiyor: Çocukları bu yaşta neden serbest bıraktığımızı anlatmalıyız. Çocukların bize katılmalarını ve cevap vermelerini beklemenin; bunun yanı sıra ebeveynlerin müziğe ve harekete katılmalarının ve çocuğun özerk bir şekilde sunulan müziğe cevap vereceği zamanı beklemenin önemini sürekli olarak vurgulamalıyız.” (U4)

“Diyebilirim ki her yaş grubu farklı zorluklar içermektedir ve farklı potansiyellere sahiptir. Açık şekilde 0-3 yaş grubu daha çok kolaylığa sahiptir çünkü çocuk daha az hareket edebilir ve ebeveynine daha bağlıdır, fakat bu sebeple eğitiminin çok çalışması, repertuar seçimine ve grup üyeleri arasındaki ilişkiye çok özen göstermesi gerekmektedir. Daha büyük çocukların dikkatini müzik üzerinde tutmak zorlaşmaktadır; çünkü çocuklar daha bağımsızdır ve ana dili öğrenimleri neredeyse tamamlanmıştır, bu onlara büyük bir memnuniyet verir ve konuşma dilini derse girerken kapının dışında bırakmaları zorlaşır. Ancak, bu yaş grubu diyalogda daha aktiftir ve bu sayede çocuklar tarafından, oyun önerileri ve müzik diyalogları aracılığı ile, eğitmenin dersi çocuklar tarafından yönlendirilmesine izin verebileceği birtakım fikirler sunulabilir.” (U5)

“... Bunu izleyen süreçte (24 ila 36 ay arasında) işler biraz karışık hâle gelir. Genel olarak çocuklar bu dönemde daha fazla harekete ihtiyaç duymakta ve bunu ifade etmektedir. Bu durum bazen çocuklara eşlik eden yetişkinler için bir stres ve gerilim kaynağı olabilmektedir. Ebeveynler zaman zaman endişe duyabilmektedirler; bunun sebebi çocuğun hareketliliğini bir dikkatsizlik şekli olarak algılamaları ve durumun kontrolünü kaybettiklerini düşünmeleridir. Bazen de çocuklarının belirli davranışlarının gruptaki diğer bireylere rahatsızlık verebileceği düşüncesi, özellikle de grupta izole edilmiş belirgin huzursuzluk vakaları olduğunda ebeveynlerde sıkıntı veya korku hissi olarak kendini gösterebilmektedir. Bu noktada yetişkinlerin ve çocukların zorluklarını destekleyen, şekillendiren, modelleyen, öğretmenin enerjisi ve düşüncesi devreye girmektedir ve bu durum öğretmen açısından yorucu olabilmektedir...”

...Gordon tarafından tanımlanmış olan öğrenme süreçlerinin çocuğun içinde gerçekleştiği ve çocuğun “sessizlik” içinde olduğu dönemlerde, öğrenmenin hâlâ gerçekleşmekte olduğuna dair bir güven vermek her zaman kolay değildir. Bu gibi durumlarda, okul öncesi çocuğa öğretmenin mümkün olmadığını akılda tutmak gereklidir; çünkü gerçekleştirebileceği öğrenme türü kendiliğinden reaktif olmaktadır ve bu nedenle çocuğa rehberlik etmekten asla yorulmamak gerekmektedir. İstenen şey öğrenilir, özümсенir ve sonra dönüt almak üzere güvenle beklenir.” (U6)

“0-6 yaş arası çocuklarla müzikal bir ilişkiyi yönetmedeki zorluklar farklı nitelikler taşımaktadır. Genellikle 3 yaşa kadar okulda veya ailelerin olduğu özel gruplarda spontane bir şekilde müzik ilişkisi kurmak çok keyifli ve etkilidir. Bazen 3 ila 6 yıl arasında, her bir çocuğun bireyselliğini, arzularını, farklılığını ve kendi fikirlerini ortaya koymaya çalışması ile ilişkili olarak

zorluklar gelişebilmektedir. Genel olarak, tüm bu zorlukların zaman içinde, grup içindeki çocukla ilişkinin özeni konusunda çalışarak aşılması mümkündür.” (U7)

4. Sonuç ve Öneriler

Uzmanların görüşleri doğrultusunda Müziğe Eğitim Teorisi'nin “enformel rehberlik” olarak tanımlanan 0-6 yaş grubu derslerinin müzikal katkıları, müzik harici katkıları, grup eğitimin önemi ve derste karşılaşılabilen zorluklar ortaya konmuştur.

Gordon hazırlık odiasyonunun dönem ve evrelerini açıklayarak, eğitimcilere yol gösterici bir öğrenim yaklaşımının oluşumunu sağlamıştır. Belirlenmiş dönem ve evreler var olsa da tamamen çocukların gelişim sürecine odaklanan bu yaklaşımda çocukların belirli sürelerde hazırlık odiasyonunun belirli bir dönemine geçmesi beklenmemekte ve çocuklardan müzikal cevaplar vermeleri yönünde bir beklenti ortamı yaratılmamaktadır. Bu yaklaşımda çocuk ve rehber arasındaki ilişki öğrenmeyi daha da güçlü kılan önemli bir araçtır. Rehber doğru/yanlış gibi geribildirim vermekten kaçınmakta; bunun yerine aynı/farklı ifadelerini kullanmaktadır. 0-6 yaş grubunda yargılama ve değerlendirme olmaksızın çocukla müzikal bir ilişki kurulması amaçlanmaktadır. Aynı zamanda küçük yaşlardaki çocukların tonal ve ritmik becerilerinin gelişiminin, sunulan motiflerde (pattern) veya müziklerdeki farklılıkları doğru bir şekilde tespit etmesi ile ilişkili olduğu deneysel çalışmalarla da ortaya konmuştur (Holahan, 1983); bu bağlamda öğrenim sürecinde aynı/farklı ifadelerinin kullanılmasının hem müzikal becerilerin gelişimine katkı sağlayacağı, hem de yargılama ve değerlendirme olmaksızın oluşturulan öğrenim ortamının çocukların müzik öğrenmeye karşı olan güdülenmelerine olumlu katkılar sağlayacağı söylenebilir. Müziğe Eğitim Teorisi'nde hareket çok önemli bir öğrenim aracı olarak yer almaktadır. Rehber önceden hazırlanmış hareketlerle ve yönergelerle çocuğu yönlendirmemekte, serbest hareketlere dayalı bir öğrenim ortamı oluşturmaktadır. Wendy K. Hicks (1993), hazırlık odiasyonunun ilk evreleri üzerine yaptığı “*An Investigation of the Initial Stages of Preparatory Audiation*” başlıklı doktora tezinde, bebek veya küçük yaştaki çocukların müziğe karşı vokal tepkilerden önce, hareketleri ile tepki vermesinin beklenilebileceğini; kültürleşme evresinde olan çocukların sessizlik anlarında dahi müzikal sezgileri ile sıklıkla fiziksel ve bağımsız tepkiler verebildiğini; küçük çocukların odiasyon becerilerinin müzik ve hareket taklidini teşvik eden aktivitelerin yanı sıra, müzik ve hareket sezgilerini teşvik eden aktiviteler ile de geliştirilebildiği sonucuna varmıştır.

Gordon'un katkıları müzik eğitimi alanı için yeni ve özgün olsa da bu katkılar müzik alanı dışındaki psikolojik, eğitici, dilbilimsel ve bilişsel çalışmalara dayanmaktadır. Gordon genel

öğrenme teorilerini spesifik bir müzik öğrenimi yaklaşımına başarı ile uyarlamış ve Müziğe Eğitim Teorisini bilimsel ve ampirik temellere dayandırmıştır (Gerhardstein, 2001). Uzman görüşleri doğrultusunda M.E.T., odiasyon gelişimini temel alarak çocuğun tonal algısını, ritim duygusunu, entonasyonunu, müzikalitesini geliştirmeye ve kendisini müzikal olarak ifade etmesine olanak sağlayan müzikal kelime haznesini oluşturmaya katkı sağlamaktadır. Bu katkılar 6 yaş sonrası formel eğitime temel oluşturmaktadır. Gordon (1991)'a göre bir çocuk ne kadar fazla müzik dinler ve ritmik/tonal motiflere (pattern) aşına olursa müzikal kelime haznesi genişler ve o doğrultuda çocuk müziği anlamlandırabilir. Çocuğun duyduğu müzikal seslere anlam verebilmesi için müzikal kelime haznesindeki tonal ve ritmik motifleri anımsaması gerekmektedir. Nasıl ki çocuklar küçük bir kelime haznesi geliştirir geliştirmez ana dillerinde duyduğu sesleri taklit etmeyi bırakıp kendi cümlelerini oluşturmaya başlıyorsa; müzik öğreniminde de çocuklar tonal ve ritmik motifler üzerine temel bir kelime haznesi geliştirdiğinde, kendi müziklerini oluşturmaları için teşvik edilebilir. Enformel rehberlikte uygulanan motif (pattern) çalışmaları, çocukların müzikal kelime haznesinin gelişimine olanak sağlamaktadır. Motif çalışmaları sadece enformel rehberlikte değil, Müziğe Eğitim Teorisi'nin tüm basamaklarında eğitimin temelini oluşturmaktadır ve odiasyon gelişimini sağlamaktadır.

M.E.T.'nin çocuklarda öz-farkındalık, sosyal-farkındalık ve ilişki becerileri gibi sosyal ve duygusal öğrenme gibi müzik harici becerilere de katkı sağladığı uzmanlar tarafından çeşitli şekillerde ifade edilmiştir. Bu ifadeler, M.E.T.'nin çocukların kendini ve başkalarını dinleme becerilerine katkı sağlaması, ilişki kurma ve uyum becerilerini güçlendirmesi; grup çalışmalarının çocukları iş birliğine, başkalarına ve farklılıklara saygı duymaya teşvik etmesi gibi müzikal olmayan ekstra etkileri içermektedir. Scott N. Edgar (2017)'a göre bir müzik eğitimcisi güvene ve olumlu etkileşime dayalı bir sınıf iklimi oluşturmaya odaklanırsa öğrenciler mümkün olan en üst derecede müzikal ve sosyal becerilerini geliştirebilmektedir. Çocuklar müzik eğitimi aracılığı ile sosyalleşebilmektedir, dahası grup müzik etkinliklerinde üyeler arasında paylaşılan müzikal ifadeler aracılığı ile çocuklar ortak bir bağ geliştirebilmektedir. Çok çeşitli kültürlerin müziklerine çalışmak ve bu müziklerle performans sergilemek ise müzik eğitiminin önemli bir parçasıdır. Müzikal ve sosyal kültürler çocukların çok kültürlülük üzerine farkındalık geliştirmesine ve farklılıklara karşı saygı duygusuna yardımcı olmaktadır.

Uzmanlara göre ders esnasında yaşanan zorluklar yaş gruplarına göre farklılık göstermektedir. 0-3 yaş grubunda çocukların daha az hareketli olması, ebeveyne bağımlı olması, konuşma

becerilerinin henüz gelişmemiş olması gibi etkenler dersin işleyişini daha kolay hâle getirebilmektedir; ancak bu dönemde derse katılımı şart olan ebeveynlerden kaynaklı çeşitli zorluklar yaşanabilmektedir. Ülkemizde Enformel Rehberlik üzerine yapılan bir araştırmanın sonuçları ebeveynlerin öğrenim sürecindeki rolünün önemi vurgulamaktadır. Özellikle 0-3 yaş grubu çocuklarda ebeveynlerin derse katılımı büyük öneme sahiptir. Yaşamlarında öncelikli olarak anne ve babayı model alan bebeklerin/çocukların öğrenim sürecinde ebeveynleri ile birlikte olması, daha etkili bir öğrenim ortamı oluşturulması açısından önem taşımaktadır. Örneğin derslerde çocuklarla kurulmak istenilen müzikal diyalog eğitmen tarafından önce ebeveynlerle kurulabilmektedir; böylelikle çocuklara model olmak ve onları diyalog kurmaya teşvik etmek amaçlanmaktadır. Ayrıca 0-3 yaş derslerindeki etkinliklerin büyük çoğunluğu ancak ebeveyn katılımı ile gerçekleştirilebilmektedir (Okuldaş, 2019). Ebeveynlerin derslerin uygulanışı, amaçları ve hedefleri hakkında iyi bir şekilde bilinçlendirilmesi, ders esnasında ebeveynlerden kaynaklı yaşanan zorlukları azaltabilir. 3-6 yaş arasında çocukların ise daha fazla harekete ihtiyaç duyması, bağımsız hareket edebilme ve kendini ifade edebilme becerilerinin gelişmiş olması çeşitli zorluklar yaratabilmektedir. 0-6 yaş grubunda derse girerken konuşma dili sınıfın dışında bırakılmakta ve sadece müzik dili ile ders işlenmektedir. Rehber, açıklama yapması gerektiği yerlerde dahi resitatif kullanarak müzik dilinin dışına çıkmamaktadır. 3-6 yaş arasında ana diline neredeyse tamamen hâkim olan çocukların, konuşma dilini kapı dışında bırakmaları zorlaşmaktadır. Tüm bu zorlukların zaman içinde, çocuklar ile olan ilişkiye özen gösterilerek üstesinden gelinmesi mümkündür.

Bu çalışma, doğumdan yetişkinliğe dek çok geniş bir süreci kapsayan Müziğe Eğitim Teorisi 0-6 yaş grubu müzik öğrenim yaklaşımını genel hatlarıyla açıklamaktadır. Yaygın olan erken müzik eğitimi yaklaşımlarından ayrılan Müziğe Eğitim Teorisi'nin felsefesinin anlaşılması ve eğitimin uygulanması uzun araştırma, deneyim ve müzik eğitimcilerinin kendini müzikal anlamda donatmış olmasını gerektirmektedir. Tüm bu bilgiler ışığında ülkemizde Müziğe Eğitim Teorisi formasyon eğitimi imkanlarının sunulması ve arttırılması, müzik eğitimcilerinin öğrenmenin en yüksek olduğu 0-6 yaş dönemi müzik öğrenimi uygulamaları konusunda bilinçlendirilmesi ve konu ile ilgili deneysel araştırmaların yapılması önerilmektedir.

Kaynaklar

Bolton, B. (2016). Music as first language. *Perspectives*, 1(2), 5-7.

- Bradford, P. R. (1995). *The aural/oral difficulty levels of selected rhythm patterns among kindergarten children*. Unpublished Doctoral Thesis, The University of Oklahoma, Oklahoma, USA.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pagem Akademi.
- Edgar, S. N. (2017). *Music education and social emotional learning: the heart of teaching music*. Chicago: GIA.
- Erdemli, M. (1995). *Bilkent Üniversitesi erken müzik eğitimi programına devam eden 48-56 aylık çocukların müzik becerilerinin gelişiminin incelenmesi*. Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Garner, A. M. (2009). Singing and moving: teaching strategies for audiation in children. *Music Educators Journal*, 95(4), 46-50.
- Gerhardstein, R. C. (2001). *Edwin Gordon: a biographical and historical account of an american music educator and researcher*. Unpublished Doctoral Thesis, Temple University, USA.
- Gordon, E. (1999). All about audiation and music aptitudes. *Music Educators Journal*, 86(2), 41-44.
- Gordon, E. (1991). *Guiding your child's musical development*. Chicago: GIA.
- Gordon, E. (2007). *Learning sequences in music*. Chicago: GIA.
- Gordon, E. (2013). *Music learning theory for newborn and young children*. Chicago: GIA.
- Hicks, W. K. (1993). *An investigation of the initial stages of preparatory audiation*. Unpublished Doctoral Thesis, Temple University, USA.
- Holahan, J. M. (1983). *The effects of four conditions of "same" and "different" instruction on the developmental music aptitudes of kindergarten children receiving tonal pattern training*. Unpublished Doctoral Thesis, Temple University, USA.
- Karasar, N. (2019). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- McNair, A. A. (2010). *Joint music attention between toddlers and a music teacher*. Unpublished Master Thesis, University of South Carolina, USA.
- Manins, S. (1994). Bridge building in early-childhood music. *Music Educators Journal*, 80(5), 37-41.

- Okuldaş, N. (2019). *Edwin E. Gordon'un müziğe eğitme teorisi doğrultusunda 0-6 yaş grubu okulöncesi döneminin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Öztürk, F. (1996). *Okulöncesi dönem (5-6 yaş grubu) müzik eğitiminde dramanın kullanımının etkinliği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Runfola, M., Taggart, C.C. (2005). *The developmental and practical application of music learning theory*. Chicaggo: Gia.
- Turan, S. (Ed.). (2018). *Nitel araştırma: desen ve uygulama için bir rehber*. Ankara: Nobel.
- Yazıcıoğlu, Y., Erdoğan, S. (2014). *Spss uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Detay.